

Heldinnen uit Den Grooten Oorlog. [1] Gabrielle Petit

Sunday 18 March 2007

Laatst geupdate op Thursday 17 May 2007

Het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, en de vele gruweldaden die door de Duitse bezetter in België werden begaan tijdens

de vier oorlogsjaren, alsook de zinloze slachting op hun echtgenoten aan het front, spraken vele vrouwen aan om actief te worden in allerlei vormen van zorg en verzet.

Zij worden spoedig actief in allerlei domeinen. In de hulpverlening en in de verpleging. Vrouwen belandden als verpleegsters in

de bloedige abattoirs van 'Flanders Fields', en schrijven nog jaren later de hartverscheurende taferelen en de walg van zich af in romans en

memoires. De arbeidsters van hun kant moeten gedwongen door de enorme werkloosheid weer naar huis. Worden zij inactieve

huisvrouwen? Ontelbare vrouwen meldden zich aan bij het verzet: inlichtingendiensten, ontsnappingslijnen, als koeriers of

als geheime agenten. Meest gekende onder hen waren Edith Cavell, Louise de Bettignies en Gabrielle Petit, moedige vrouwen die enkele decennia later, wanneer de Tweede Wereldoorlog uitbreekt, vele vrouwen zullen inspireren om in

hun heroïsche

voetstappen te stappen en toe te treden tot het verzet tegen de nazi's en hun collaborerende trawanten bij het Eigen Volk.

In 1919, kort na het einde van Den Grooten Oorlog zal dit een Belgisch politieker inspireren tot het volgende citaat:

"Frankrijk heeft Jeanne d'Arc. Wij hebben Gabrielle Petit."

Vrouwen in verzet

In 1919, kort na het einde van Den Grooten Oorlog (=WO I), zei een Belgische politieker: "Frankrijk heeft Jeanne d'Arc. Wij hebben Gabrielle Petit." En een ander typeerde Louise de Bettignies als de "Jeanne d'Arc van het Noorden". De

vergelijking met

Jeanne d'Arc (1412-1431), de Franse heldin die gekleed als een man het

Franse leger naar de overwinning op de Engelsen leidde en hen op 8 mei 1429 uit Reims wist te verdrijven, maar later in

ongenade viel
 en op 30 mei 1431 in Rouen op de brandstapel haar leven beëindigde, typeert de naoorlogse ietwat buiten proporties
 gegroeide
 mythevorming die verzetstrijdsters zoals Edith Cavell, Louise de Bettignies en Gabrielle Petit te beurt vielen.

Toch was weerstand bieden door vrouwen tegen de Duitse bezetter tijdens de Eerste Wereldoorlog niet
 vanzelfsprekend. In die tijd hadden
 vrouwen nauwelijks rechten en vooral veel plichten. Van bij de geboorte waren zij gedoemd om in de schaduw te leven
 van de man,
 te zorgen voor een flinke kroost en soelaas moesten ze maar zien te vinden in het Christelijke geloof. Stemrecht zouden
 zij pas na de Tweede
 Wereldoorlog verkrijgen [België pas in 1948!], en dan nog zal de gelijkberechtiging en gelijke kansen nog vele decennia
 op zich
 laten wachten.

Het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, en de vele gruweldaden die door de Duitse bezetter in België werden begaan
 tijdens
 de vier oorlogsjaren, alsook de zinloze slachting op hun echtgenoten aan het front, spraken vele vrouwen aan om actief
 te worden in allerlei vormen van zorg en verzet.
 Zij worden spoedig actief in allerlei domeinen. In de hulpverlening en in de verpleging. Vrouwen belandden als
 verpleegsters in
 de bloedige abattoirs van 'Flanders Fields', en schrijven nog jaren later de hartverscheurende taferelen en de walg van
 zich af in romans en
 memoires. De arbeidsters van hun kant moeten gedwongen door de enorme werkloosheid weer naar huis. Worden zij
 inactieve
 huisvrouwen? Ontelbare vrouwen meldden zich aan bij het verzet: inlichtingendiensten, ontsnappingslijnen, als
 koeriersters of
 als geheime agenten.

Van hen werden helaas ook honderden Belgische, Nederlandse en enkele Noord-Franse vrouwen opgepakt en
 veroordeeld waarvan een
 zestigtal de doodstraf kregen. Een aantal doodstraffen werden ook effectief uitgevoerd en naast Edith Cavell (G-B) en
 Gabrielle
 Petit zullen nog 9 andere vrouwen op Belgisch grondgebied worden terechtgesteld. Lang vergeten namen zoals: Louise
 Derache, Mathilde Desmet, Emilie Dhondt,
 Elise Grandprez, Marie Preenen, Leonie Rammeloo en Emilie Schatteman. Onder hen ook 2 Franse vrouwen: Anne
 Bénazet en Flore
 Lacroix. De Nederlanders zullen zich vooral de danseres Mata Hari herinneren, het alias van Margaretha Geertruida
 Zelle (1876-1917),
 de meesterspionne die in haar boudoirs op schalkse wijze de grootste geheimen wist te ontfutselen van Duitse officieren,
 maar werd ontmaskerd en in het Franse Vincennes op 15 oktober 1917 werd geëxecuteerd.

Een aantal vrouwen, die tijdens WOI eveneens de doodstraf hadden gekregen werden dankzij de tussenkomst van
 prominenten of
 om bepaalde redenen, zoals hun jeugdige leeftijd, begenadigd. Het waren: Laure Acar, Jeanne en Marie Albert,
 Marie Amen echtgenote Wauters (NL), Henriette Bernaerts, Lucie Billon echtgenote Collin (F), Marguerite Blanckaert,
 Jeanne de Beir,
 Jeanne de Belleville (F), Louise de Bettignies (F), Martha De Munck, Raymonde Denoel, Madeleine Doutreligne, Nelly
 Gabriël,
 Romanie Kint, Emma Lamote, Maria Lince, mevrouw Massart, Jeanne Merckx, Alphonsine Ramet, Emma Sabbe, Louise
 Thuliez (F),
 Hermine Vaneukem, Jeanne Wilryckx en mevrouw Marcel Witvrouw. Honderden andere vrouwen belanden voor

clandestiene activiteiten

in de Duitse gevangenissen; de voorlopers van de concentratiekampen onder de nazi's tijdens WOII.

In december 1914 werd Generaloberst Freiherr von Bissing (1844-1917), door de Duitse Keizer Wilhelm II aangesteld als de Duitse bestuurder van het bezette België. Baron von Bissing zal vooral in de hedendaagse Belgische geschiedenis bekend blijven als de schepper van de zogeheten Flamenpolitiek, door Duitsvriendelijke propaganda de Vlaamse minderheid in België te trachten te lijmen door hen autonomie te beloven. Zo zal hij zelfs op 21 maart 1917 overgaan tot de bestuurlijke scheiding van België in autonome gebieden: Vlaanderen en Wallonië waarbij Brussel bij Vlaanderen werd gevoegd en er de hoofdstad van werd. De natte droom van elke tegenwoordige extreem Vlaams-nationalist. Een aantal Vlaams-nationalisten zullen in de val trappen die de Duitsers voor hen gespannen hadden, ondermeer Dr. August Borms, en het Aktivistisch avontuur aanvangen, om over te gaan tot de totale collaboratie met de Duitse bezetter. Hiertoe werd op 4 februari 1917 te Brussel de eerste Raad van Vlaanderen opgericht (de 2de versie zal bij de volgende collaboratie plaatshebben tijdens WOII).

Echter de ware oogmerken van Duitsland ten opzichte van België zoals die door Baron von Bissing geformuleerd werden tussen 1914 en 1917 in zijn postuum nagelaten testament en dat pas in mei 1917 algemeen verspreid raakte, onthulde heel wat anders dan wat de Aktivisten de bevolking tot dan toe had voorgehouden[!]: "Uit militair oogpunt volstaat het bezit van de Maasforten niet: de Duitse grens moet tot aan de Belgische kust worden vooruitgeschoven. Ook economisch dient het buurland aan de Duitse belangen ondergeschikt te worden. In het algemeen moet het land aan het Duitse gezag worden onderworpen en volledig verduitsd. Daartoe moet ook 'gedurende jaren nog het thans bestaand dictatuurschap gehandhaafd worden. De Vlamingen zullen zich in een dergelijk overgangsstadium van de Welsche[sic] dwingelandij bevrijden en zich weer tot hun Nederduitse -hoewel niet licht te bewerken- aard laten terugvoeren. De Walen kunnen en moeten in de loop van dit tijdstip beslissen of zij zich willen aanpassen bij de gewijzigde definitieve toestanden, dan wel vekiëzen België te verlaten. Wie in het land blijft, moet zich naar Duitsland keren en na afzienbare tijd ook het 'Deutschum' aankleven. In geen geval mag het Duitse Rijk zich ten aanzien van België zo 'week' betonen als voor de oorlog in de Elzas: de bevolking moet met geweld worden verduitsd. Wie dit niet zint, dient zonder omhaal onteigend en verdreven te worden."

De misleiding van het Vlaamse publiek werd hiermee helemaal blootgelegd en het Aktivistisch avontuur naar de verdoemenis teruggefloten. De Aktivisten werden door het grote publiek, dat massaal op straat was gekomen om te protesteren tegen 'de valselijke bedriegers die Vlaanderen hadden verraden en verkocht aan het Duitse keizerrijk', luidkeels uitgejouwd en vervloekt. Met veel vertoon werd nog op 18 augustus 1918 de Gentse Hogeschool geopend maar die universiteit werd al drie dagen later alweer door de Duitsers gesloten (de zoveelste extreemrechtse Vlaams-nationale mythe werd hiermee begraven). Het Aktivisme zal echter pas aan het einde van de oorlog vernietigd worden. Het einde naderde nu snel. De archieven van de Raad van Vlaanderen werden in kisten naar Duitsland versleept met in hun zog 200 Aktivisten en hun gezinnen die het terugtrekkende Duitse leger achterna

snelden. Een aantal kopstukken zullen later achter de tralies belanden. Helaas blijkt het mensengeheugen zoals steeds van korte duur te zijn en eenzelfde onverkwikkelijke historie, waaronder een aantal van dezelfde hoofdrolspelers van toen heropgevestigd werden, zal zich tijdens de Tweede Wereldoorlog andermaal herhalen.

Voorafgaand aan al deze Duitse bezettersellende, de diepe ontgoocheling en machteloze woede van het Vlaamse volk t.a.v. het verraad van een aantal Vlaamse bedriegers, had intussen het verzet zich moeizaam georganiseerd. Enkele maanden na de inval van het Duitse leger, had Dieudonné Lambrecht eind 1914 in opdracht van de geallieerden een inlichtingendienst opgezet. Zijn voorkeur voor het vergaren van geheime informatie ging daarbij vooral uit naar vrouwelijke spionnes. Lambrecht zal later op 25 februari 1916 door de Duitsers worden opgepakt en 18 april '16 te Chartreuse sterven voor het vuurpeloton.

Walthère Dewé

had ondertussen samen met zijn vriend, Herman Chauvin, de fakkel overgenomen en samen bouwden zij het netwerk van Lambrecht, dat intussen La Dame Blanche werd gedoopt, het inlichtingennetwerk verder uit. De roem van La Dame Blanche steeg tot ver over de grenzen heen en zal tot aan het einde van de Eerste Wereldoorlog operationeel zal blijven. Walthère Dewé zal tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn bravourestuk herhalen en met zijn opgedane ervaring tijdens de Eerste Wereldoorlog, de erg efficiënte inlichtingendienst Clarence uitbouwen. Eén van die spionnes van het eerste uur die in 1915 door het netwerk van Lambrecht werd gerecruteerd, was Gabrielle Petit die haar onvoorwaardelijke inzet en bescheiden heldenmoed met de dood zal bekopen.

{mospagebreak title=Gabrielle Petit&heading=Verzet}

Gabrielle Petit

Gabrielle 'Gaby' Petit werd op 20 februari 1893 geboren te Doornik (Tournai). In 1898 verhuist het gezin Petit naar Ath en worden Gabrielle en haar zusje Hélène in een klooster ondergebracht bij de 'nonnekes'. Na het overlijden van haar moeder, hertrouwt haar vader maar het botert niet erg met haar stiefmoeder. Na een moeilijke jeugd als kind van een pretentieuze vader die permanent failliet ging en jaren van wegzinken in louche café's van de hoofdstad, wordt Gabrielle door haar vader naar het weeshuis gestuurd. De jongensachtige Gabrielle bleek al vroeg eigenzinnig en zelfstandig te zijn. Ze ravot de hele tijd met de buurmeisjes en is overal 'haantje-de-voorste'. Op haar zestiende trekt ze het huis uit naar Brussel waar ze onderdak vindt bij haar tante Hélène Segard.

In 1912 huurt zij van het gezin Collet een zolderkamertje op de Antwerpse steenweg te Brussel. Ze krijgt maar moeilijk de eindjes aaneen en heeft verschillende baantjes na elkaar. Als vrouw alleen is het in die tijd zeker geen makkelijk leven. Ze is vaak depressief en onderneemt zelfs een zelfmoordpoging. In een brief omschrijft ze zichzelf als een 'staal zonder waarde'. Zo werkt zij einde maart 1912 als dienstster in een café aan het Brusselse Zuidstation ('de Midi') waar ze kennis maakt met Maurice Gobert, een jonge onderofficier en al enkele jaren beroepsmilitair. Ze neemt nog een baantje aan als naaister aan het Noordstation maar geeft er al na een week de brui aan.

Wanneer het Duitse keizerlijke leger op 4 augustus 1914 België binnenmarcheert, trekt haar verloofde Maurice naar het front. Het liefst van al zou Gabrielle haar verloofde gevolgd zijn en schreef hem: "In feite zou ik veel liever als een moedig karabinier aan je zijde strijden of de mitrailleur bedienen.". Maurice raakt in Hofstade tijdens hevige gevechten gewond. Hij wordt opgenomen in het Sint-Elisabethziekenhuis te Antwerpen waar zij hem daar gaat verzorgen. Gabrielle had zich intussen bij het Rode Kruis aangemeld waarvoor ze met een collectebusje de straten en pleinen afdweilde.

Nadat Antwerpen op 15 augustus ingenomen werd door de Duitsers helpt zij Maurice uit het ziekenhuis vluchten en het koppel trekt naar de ouderlijke woonst van Maurice in Fontaine-l'Évêque. De verloofden schieten echter al een tijd niet goed meer met elkaar op en ook met haar toekomstige schoonouders wordt het maar niks. Zij vinden Gaby eigengereid en onhandelbaar. Gabrielle trekt op haar eentje naar Brussel om er als gouvernante bij een gezin te werken. Tussen december 1914 en maart 1915 horen Maurice en haar schoonouders niets meer van haar. Achteraf zal blijken dat ze in die periode in contact is gekomen met een lid (Dieudonné Lambrecht?) van het ondergrondse verzet. Aan haar familie schrijft ze in die periode "dat als ze mochten weten waar ze mee bezig was, dat ze pas trots op haar zouden zijn."

Intussen poogt Maurice zich tevergeefs opnieuw bij zijn regiment te voegen. Hij bereikt half juli 1915 de kolonie Harderwijk waar duizenden Belgische vluchtelingen in erbarmelijke omstandigheden in barakken en leegstaande fabrieken trachten te overleven. Bij het begin waren 1 miljoen[!] Belgen naar Nederland gevlucht en tot het einde van de oorlog zullen nog ruim een half miljoen Belgen in het buitenland de oorlog ontlopen. Korte tijd later slaagt Maurice erin om zijn eenheid, dat intussen tot achter de IJzer in de Westhoek was teruggedrongen, weer te vervoegen.

Nauwelijks een week na het vertrek van Maurice slaagt Gabrielle erin om de grens naar Nederland over te steken. Haar doel was om zich bij Maurice te voegen en dienst te nemen als vrijwillige hulpverpleegster. Op 20 juli 1915 is ze in Den Haag en enkele dagen later maakt ze de overtocht naar het Engelse Folkestone. Aan Maurice schrijft ze in die periode dat zij niets van haar nieuwe plannen kon vertellen en eindigt haar brief met de mysterieuze woorden: 'dat ze gescheiden zullen zijn door dezelfde zaak'.

{mospagebreak title=In het Verzet&heading=Verzet}

In het Verzet

Gabrielle bleek reeds door de Britse Geheime Dienst (British Intelligence Service) gerecruteerd te zijn en vanuit Folkestone gaat het naar Londen. In de Engelse hoofdstad krijgt zij een wekenlange intensieve opleiding als spionne en wordt in augustus 1915 weer naar België gezonden om diverse spionageactiviteiten uit te voeren. Aan een zuster van Maurice die in het Belgische vluchtelingenkamp te Harderwijk zat, schreef ze op 10 augustus 1915 vanuit Vlissingen, dat ze met 'Gods genade' weer naar België trok ("Je m'n en vais à la grâce de Dieu"). Ook de Duitse contraspionage is al vrij vroeg op de hoogte van haar activiteiten en ze wordt naarstig opgespoord.

Terug in België gaat Gabrielle aan de slag als spoorwegspionne in de streek tussen Ieper en Maubeuge in Frankrijk. Om de geallieerde troepen te helpen, waagt ze zich voortdurend in vijandelijk gebied. Ze moet zich voortdurend vermommen om niet herkend te worden want de Duitse spionagedienst is haar op het spoor. Zo vermomd ze zich als handelsreiziger, als kindermisje en zelfs als soldaat.

Haar vele reizen per spoor -zo wist Binder van de Duitse contraspionage later te melden- legde ze meestal af in mannenkleden. Zo bewaarde zij in haar appartement in de Schouwburgstraat te Brussel de complete uitzet van een Duitse officier. Zelfs het linnengoed was gemerkt met de initialen 'W.H.' en haar militaire (valse) pas stond op naam van een zekere Duitse officier, Walter Henning genaamd. Een andere kamer leek wel op een typische 'mannenkamer': overal lagen stafkaarten uitgespreid op tafel en meubels, aan de muur hing een foto van een Duitse generaal en zijn lief zittend in een divan bekleed met een tijgervel. In de kamer van het vriendinnetje stond dan op een commode een foto van die 'Henning'. De cover-up moest zo compleet mogelijk zijn.

De Duitse agent Binder beschrijft nog een ander voorval dat Gabrielle als vermomde Duitse officier zou overkomen zijn, en het blijft zoveel jaren later, al even moeilijk de feiten van de naoorlogse mythevorming te scheiden. Zo zou Gabrielle Petit tijdens een van haar vele treinreizen als Walter Henning op de lijn van Rijsel naar Gent de avances van een [homoseksuele] Duitse kapitein te verduren hebben gekregen. Die wilde 'die mooie jonge man' meeloodsen naar Brussel en 'hem de stad tonen'. Gabrielle zag geen kans zich uit deze hachelijke situatie te redden en bevond zich korte tijd later alleen met deze kapitein in een hotelkamer te Brussel. Uiteindelijk slaagde zij erin uit het hotel Anspach te ontsnappen langs de achterdeur, met achterlating van haar (zijn) overjas. Toen ze even later, vermomd als krantenverkoopster, terugkeerde om de achtergelaten jas op te halen, stootte zij op deze amoureuze kapitein die de Duitse politie er had bijgehaald om de eigenaar van de jas op te sporen.

Afb. links: Na-oorlogse heldenverering van Gabrielle Petit

De geheime opdrachten van Gabrielle Petit zijn velerlei. Zo moet zij voortdurend de positie van de Duitse troepen doorgeven. De data dat de troepenbewegingen worden verwacht, het aantal eenheden, hoe ze bewapend zijn, of het om de Landwehr of de Landsturm gaat, hoe oud of hoe jong de Duitse manschappen zijn, de nummers van de betrokken regimenten, de kleur van hun uniformen en revers, of het oude of nieuwe uniformen betreft, welke vlaggen en kentekens ze meedragen, waar zich de hoofdkwartieren van de Duitse eenheden bevinden, hoe het moraal van de troepen is, hoeveel gewonden ze met zich meedragen en of de hospitalen gevuld of leeg zijn enz..

De Duitse troepen in Brussel konden geen stap verzetten of het verzet had het gezien. Dat was de verdienste van Gabriëlle Petit. Dankzij haar wisten de Britten precies waar er hoeveel vijandelijke troepen te verwachten waren. Petit houdt de Duitse troepenbewegingen per spoor in de gaten en speelt verbazend snel precieze informatie door aan de Britten. De spionne werkt ook als koerierster voor het clandestiene dagblad La Libre Belgique en voor de ondergrondse postdienst Mot du Soldat. Daarnaast helpt ze een vluchtroute naar Nederland opzetten. De rapporten schrijft ze op kleine blaadjes zijdepapier die ze in haar kleding verstopt.

Op vraag of ze nooit bang is antwoord ze: "Le danger, je ne le crains pas. A quoi bon? Je remplis la mission la plus belle que peut rêver une femme en temps de guerre. Je fais mon devoir, adienne que pourra. Je sais que si on me prend, on me collera au mur. Et après?[..] Si je dois mourir en service, ce sera comme le soldat, la pensée au drapeau." [vrij vertaald: "Het gevaar vrees ik niet. Waarom zou ik ook? Ik voer mijn missie zo goed mogelijk uit zoals een vrouw dat maar kan dromen in tijden van oorlog. Ik doe mijn plicht en we zien wel wat er gebeurt. Ik weet dat als ik gepakt wordt men me tegen de muur zal zetten. En daarna? Als ik tijdens mijn dienst zou omkomen, zal dat zijn als soldaat en mijn gedachten zullen bij de nationale driekleur zijn."]

{mospagebreak title=Oggepakt en proces&heading=Verzet}

Oggepakt en proces

Maar de Duitse contraspionage zit Gabrielle Petit dicht op de hielen. In juni 1915 was ze reeds een eerste keer opgeleid, maar bij gebrek aan bewijzen vrijgelaten. De Duitsers houden haar verder in de gaten en het hoofd van de Duitse contraspionage te Brussel, luitenant Bergan, had twee van zijn beste politie-officieren Petermann en Pinkhof op haar spoor gebracht. Een half jaar later, op 20 januari 1916, loopt ze in de val die de Duitsers voor haar hadden opgezet. Een Duitser die zich voordeed alsof hij uit Nederland kwam was het die haar ontmaskerde. Hij veinsde dat hij Belgische jongens wou helpen die zich via het neutrale Nederland wilden aansluiten bij het Belgisch leger achter de IJzer en overhandigde haar tevens plannen waarop de installatie van Duits geschud was op aangeduid. Diezelfde avond nog werd ze op straat aangehouden en gefouilleerd. Ze bleek in het bezit te zijn van een kleine capsule die haar rapport voor de inlichtingendiensten bevatte.

Gabrielle wordt gearresteerd opgesloten in de gevangenis van Sint-Gillis. Ontkennen had geen zin meer. Ze wordt voortdurend ondervraagd en gefolterd maar weigert de namen van andere verzetsleden vrij te geven. In haar cel in de gevangenis van Sint-Gillis houdt ze zich sterk. Ze

had misschien aan executie kunnen ontkomen en zich eruit kunnen praten. Als ze namen had genoemd van andere leden van "La Dame Blanche" en andere inlichtingenetwerken, zou ze haar vel gered hebben. Maar ze bleef zwijgen.

Begin maart wordt haar proces aangevat met Ströber als krijgsauditeur. Tijdens het proces gedroeg Gabrielle zich zo opstandig dat de haar toegewezen advocaat (die toch al zo weinig voor haar kon doen) er wanhopig van werd. Reeds op 2 maart 1916 valt het verdict: de dood met de kogel. Ze weigert een genadeverzoek in te dienen. Op 1 april 1916 is het zover. Moedig staande voor het vuurpeleton weigerde ze een blinddoek: "Pas de bandeau. Beau jour pour mourir, le dernier jour du mois de Saint-Joseph." Op de sokkel van haar standbeeld op het Sint-Jansplein staan haar laatste woorden gebeiteld: "Je leur montrerai comment une femme Belge sait mourir." [vrij vertaald: "Ik zal hen tonen dat een Belgische vrouw weet hoe ze hoort te sterven."] Aldus, op 1 april 1916 exact eenennegentig jaar geleden, fusilleerde het Duitse leger de Belgische spionne en verzetsstijster Gabrielle Petit op de Nationale Schietbaan in Brussel. Ze was amper 23 jaar oud.

Generaloberst Freiherr von Bissing, de Duitse bestuurder van het bezette België, deed daarover de volgende mededeling: "BEKENDMAKING - Bij vonnis van 2 Maart 1916 van een Veldkrijgsraad is Gabriella Petit, verkoopster te Molenbeek, wegens krijgsverraad bestaande in verspieding, ter dood veroordeeld. Beschuldigde Petit heeft naar eigen bekentenis tegen goede bezoldiging een dienst van verspieding op den spoorweg ingericht en gedurende verscheidene maanden de inlichtingen, door hare bespieders aangebracht, aan de vijandelijken inlichtingendienst overgemaakt. Het vonnis tegen haar uitgesproken is voltrokken. Brussel, den 1e April 1916."

Zolang de oorlog duurde werd aan haar terechtstelling geen ruchtbaarheid gegeven. Het lichaam van Gabrielle was gedumpt in een snel gegraven put op de Schietbaan. In tegenstelling tot Edith Cavell, van wie de executie in alle kranten stond en tot ver over de grenzen verontwaardiging wekte, kwam de terechtstelling van Gabrielle Petit pas na de oorlog in het nieuws. Toen groeide ze uit tot een icoon van patriottische zelfopoffering en moed, tot een martelaar voor het vaderland. In mei 1919 werd ze als eerbetoon herbegraven op het kerkhof in Schaarbeek, in aanwezigheid van koningin Elisabeth, kardinaal Mercier en eerste minister Delacroix.

Op 2 juli 1919 drukte senator Keesen het in het Belgische parlement aldus uit: "Elle nous apparait comme le type de nos meilleures vertus nationales: fidélité indéfectible à nos convictions religieuses, attachement au pays, esprit de sacrifice, abnégation de fiancée de soldat Belge, amour sacré de la patrie." [vrij vertaald: "Zij komt ons voor als het type van onze beste nationale deugden: nooit aflatende trouw aan haar godsdienstige overtuiging, gehechtheid aan het vaderland, opofferingsgeest, de zelfverloochening van de verloofde van een Belgische soldaat, heilige liefde voor het vaderland."]

Na de oorlog werd haar lichaam terug opgegraven en met veel eerbetoon begraven na een dienst in de Koninklijke Saint-Mariakerk te Schaarbeek. De eredienst werd opgedragen door kardinaal Mercier. Er onstond een hele cultus rondom haar persoon. Gabrielle Petit

groeide

uit tot een ware volksheldin. Elke Belg kende liedjes over haar, toneelstukken en films bezongen haar leven, schoolkinderen

moesten examen over haar doen. Haar levensverhaal leverde inspiratie voor tal van boeken, toneelstukken, patriottische gedichten

en films, zoals "La Libre Belgique et l'héroïque Gabrielle Petit" (1920) van Armand Duplessi en

"Femme Belge Gabrielle Petit" (1928) van Francis Martin. Petit kreeg postuum verschillende medailles en eretitels.

In juli 1923 werd onder massale belangstelling door Koningin Elisabeth een Gabrielle Petit-standbeeld onthuld op het Sint-Jansplein te Brussel. Op de afdeling uniformen van het legermuseum in het Brusselse Jubelpark liggen in een vitrine een

blouse van Gabrielle Petit, een kammetje en wat prularia die ze bij zich had toen ze werd opgesloten in de gevangenis van

Sint Gillis. De cel in Sint-Gillis waar ze heeft vastgezeten, heeft een tijd als bedevaartsoord dienst gedaan. Al op

9 november 1919 werd er de eerste bedevaart georganiseerd. In Doornik werd een plein naar Gabrielle Petit genoemd.

{mospagebreak title=Bronnen&heading=Verzet}

Bronnen

Bronnen uit de literatuur

Titels die blauw gearceerd zijn, worden op deze site besproken en zijn eenvoudig aanklikbaar.

• [Het Vlaams-Nationalisme 1914-1940 \(Arie Wolter Willemsen\)](#)

• [Flamenpolitik en Aktivisme \(Lode Wils\)](#)

• [Nationalisme in België. Identiteiten in beweging 1780-2000 \(Kas Deprez en Louis Vos\)](#)

• [Female Intelligence. Woman and Espionage in the First World War; Tammy M. Proctor; New York University Press 2003; ISBN 0 8147 6693 5; 205 bladzijden; b-p](#)

• [Herman Vos. Van Vlaams-nationalisme naar Socialisme \(Bernard Van Causenbroeck\)](#)

• [August Borms - Zijn leven-zijn oorlogen-zijn dood \(Christine Van Everbroeck\)](#)

• [De vrouwen van de Eerste Wereldoorlog \(Denise de Weerd\)](#)

• [Terug naar niemandsland - De geschiedenis van de gebroeders Van Raemdonck: mythe en werkelijkheid \(Luc De Ryck\)](#)

• [De Grote Oorlog \(Sophie de Schaepdrijver\)](#)

• [De Frontbeweging. De Vlaamse strijd aan de IJzer \(Daniël Vanacker\)](#)

• [De Oorlogskranten deel 101 tot en met 112. Deel 102: De Duitse opmars door België](#)

• [De Oorlogskranten deel 101 tot en met 112. Deel 108: Ellende en verzet in Bezet België](#)

Internet bronnen en verwijzingen:

- • Verzet.org: Dr. August Borms. Deel 1: De Klok van Vlaanderen tijdens WOI
- • Les Femmes Héroïques
- • Marie Henriette Moriamé, Résistante lors de la Première Guerre Mondiale
- • Médecins de la Grande Guerre
- • Gabrielle Petit, la grande fusillée
- • Gabrielle Petit' par Marcel Anciaux
- • Chemin de memoires: Gabrielle Petit (1893-1916)
- • Chemin de memoires: Combats de femmes (1914-1918) (Livre)
- • De Grootste Belg.be: 94: Gabrielle Petit Verzetsheldin uit de Eerste Wereldoorlog
- • RoSa: Verzetsheldin Gabrielle Petit wou laten zien hoe een Belgische vrouw kan sterven.
- • Radio 2: Gabrielle Petit
- • Gabrielle Petit par G. O. Une Patriote Belge
- • Wikipedia.fr: Gabrielle Petit
- • ww1-propaganda-cards: Gabrielle Petit
- • Vrtnieuws.net: "Slagschaduw" van David Van Reybrouck. Op zoek naar eerlijke tristesse